

تأیید اقاله قرارداد

مؤلف:

عماد نمرودی

www.ketab.ir

انتشارات معید مهر

تهران - پاییز ۱۴۰۳

MCEID

انتشارات معید مهر

سرشناسه	: نمروودی، عماد، ۱۳۶۶-
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: تأیید اقاله قرارداد/ مولف عماد نمروودی؛ ویراستار مهران غلامیان.
مشخصات نشر	: تهران: معید مهر، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	: [۶۴] ص: ۵/۱۴ × ۵/۲۱ س.م.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۴۸۶۱-۲۴-۵
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۶۶].
موضوع	: نقض قرارداد -- ایران Breach of contract -- Iran نقض قرارداد -- ایران -- خلاصه آرای قضایی Breach of contract -- Iran -- Digests KMHA۲۶
رده بندی کنگره	: ۵۵۰۲۲/۳۴۶
رده بندی دیویی	: ۹۷۹۶۶۰۴
شماره کتابشناسی ملی	

عنوان کتاب:	تأیید اقاله قرارداد
مؤلف:	عماد نمروودی
ناظر ویراستار:	علیرضا حیدری
ناشر:	انتشارات معید مهر
ویراستار:	مهران غلامیان
طراحی جلد:	امید نسیمی زاده
نوبت چاپ:	پای اول - پاییز ۱۴۰۳
شمارگان:	۱۰۰۰ نسخه
شابک:	۹۷۸-۶۲۲-۴۸۶۱-۲۴-۵
قیمت:	۱/۲۵۰/۰۰۰ ریال
تلفن:	۰۲۱-۲۲۱۱۱۲۸۴
پایگاه اینترنتی:	www.Moeid.law
	www.Moeid.academy
پست الکترونیکی:	Info@moeid.academy

فهرست مطالب

۱۱	پیشگفتار
۱۵	فصل اول: تبیین موضوع
۱۷	مبحث اول: مفهوم اقاله
۱۹	مبحث دوم: قلمرو اقاله
۲۲	مبحث سوم: شرایط صحت (درستی) اقاله
۲۷	مبحث چهارم: آثار اقاله
۳۱	فصل دوم: آیین اداری
۳۳	مبحث اول: زمره درخواست تأیید (اعلام) اقاله قرارداد
	مبحث دوم: دادگاه صالح: ای رسیدگی به دعوی تأیید (اعلام) اقاله قرارداد و مرجع اعتراض به رأی صادره از آن
۳۵	
۳۸	مبحث سوم: نحوه رسیدگی دادگاه به دعوی تأیید (اعلام) اقاله قرارداد
۴۳	فصل سوم: نمونه آرای قضایی و نظریات مشورتی اداره حقوقی قوه قضاییه
۴۵	نمونه آرای قضایی
۵۴	نمونه نظریات مشورتی اداره حقوقی قوه قضاییه
۵۹	پیوست‌ها
۶۱	پیوست ۱: مواد قانونی (از قانون مدنی):
۶۲	پیوست ۲: پرسش و پاسخ
۶۴	فهرست منابع

سخن ناشر

سلام و درود به شما خواننده گرامی، بسیار مفتخر و خوشحالیم که کتابی از مجموعه کتب کاربردی انتشارات معید مهر را برای مطالعه انتخاب کردید. این اثر تنها قسمتی از مجموعه کتاب‌های کاربردی مجموعه معید است، تمام تلاش ما این بوده که موضوعات بیشتر مطرح شده در سطح جامعه را از انبوه موضوعات متنوع و گوناگون استخراج کنیم و به هر کدام جداگانه و تحت عنوان خاص در قالب یک کتاب بپردازیم تا علاوه بر اینکه برای دانشجویان و پژوهشگران حوزه حقوق جذاب باشد، بتواند برای مردم عادی جامعه و ناظران تحولات حقوقی هم مفید واقع شود.

در تهیه و تنظیم این کتاب در کنار دانش نظری و تئوری پژوهشگران مجموعه معید، از تجربه عملی گروه وکلای این مجموعه نیز بسیار استفاده شده است تا شما خواننده گرامی با رویه عملی موضوع هر حله بهر آشنا شوید، تمامی پرونده‌های مطروحه در مجموعه معید که روزانه آمار قابل توجهی را به خود جلب می‌کند با دقت و وسواس زیاد بررسی شده و نکات قابل ذکر آن در این کتاب بیان شده است.

در خاتمه ضمن تشکر از حسن انتخاب شما، صمیمانه انتقادات و پیشنهادات شما را پذیراییم.

پیشگفتار

در نظام حقوقی ما این موضوع پذیرفته شده است که اصل بر لزوم قرارداد است (اصاله اللزوم)؛ یعنی زمانی که یک قرارداد به نحو صحیح منعقد شد، اصولاً هیچ یک از طرفین حق برهم زدن آن را ندارند، مگر در موارد قانونی مشخص. وقتی دو طرف وارد مذاکره با یکدیگر می شوند و در نتیجه این مذاکرات، قراردادی شکل می گیرد، هریک از طرفین انتظار دارند که مفاد قرارداد به درستی اجرا شود و خللی در آن ایجاد نشود؛ اگر هم بر فرض یکی از طرفین از انجام ارادی تعهدات قراردادی سر باز زند، طرف دیگر با توسل به مقامات صالحه تعزیری مجرای اجباری و قهری قرارداد را مطالبه خواهد نمود. بنابراین وقتی قراردادی منعقد می شود، اصولاً نمی توان از انجام تعهدات ناشی از آن شانه خالی کرد و قرارداد را منحل کرد؛ اما استثنائاتی نیز وجود دارد که در آن ها، قرارداد از بین رفته و منحل می شود؛ موارد از این استثنائات که حقوقدانان از آن ها به «اسباب انحلال قرارداد» یاد می کنند، فسخ، فسخ (اقاله) و انفساخ می باشند که به جهت مشابهت و نزدیکی آن ها با یکدیگر، باید با سهولت تفاوت آن ها آشنا شویم.

یکی از موضوعاتی که میان تمام این اسباب انحلال مشترک است این است که در هر سه مورد، قرارداد نسبت به آینده از بین می رود و نسبت به سابقه اثری ندارد (این نکته را در مبحث آثار اقاله مفصل تر شرح می دهیم). وجه تمایز و تفکیک این سه مصداق، سهمی است که اراده طرفین قرارداد در هریک از آن ها دارد:

در «انفساخ»، انحلال قهری قرارداد صورت می گیرد؛ یعنی قرارداد به واسطه گنجاندن یک شرط فاسخ در آن و یا به واسطه موارد قانونی که در آن ها انفساخ قرارداد رخ می دهد، خود به خود و بدون دخالت اراده هیچ یک از طرفین قرارداد منحل یا در اصطلاح، «منفسخ» می شود. البته گاه نیز سبب انفساخ، تراضی و توافق طرفین قرارداد است که در اصطلاح به آن «انفساخ ارادی (قراردادی)» و همچنین، «شرط فاسخ»

می‌گویند؛ اما حتی در این موارد نیز انفساخ قرارداد به صورت قهری (بدون اراده طرفین قرارداد) رخ می‌دهد، نه ارادی^۱.

در «فسخ»، عقد به اراده و تصمیم یکی از طرفین قرارداد منحل می‌شود. یعنی این-طور نیست که مانند انفساخ، عقد به صورت قهری و بدون دخالت هیچ اراده‌ای منحل شود، بلکه اراده یکی از طرفین سبب انحلال و فسخ قرارداد می‌شود؛ البته این-طور نیست که هریک از طرفین بتواند هر وقت که خواست، قرارداد را فسخ و از انجام تعهدات ناشی از آن شانه خالی کند، بلکه صرفاً در برخی موارد که قانون صراحتاً آن‌ها را پیش‌بینی کرده است (خيارات)، اختیار و حق فسخ معامله ایجاد می‌شود. بنابراین فسخ، یک عمل حقوقی یک طرفه (ایقاع) و ناشی از یک اراده است^۲.

اما در «تفاسخ» یا «انحلال» موضوع کتاب فعلی است، قرارداد با توافق و تراضی خود طرفین آن منحل می‌شود؛ در واقع همان دو اراده‌ای که سبب شکل‌گیری عقد شده‌اند، اصولاً می‌توانند در باب انحلال آن نیز به توافق دست یابند و از تعهدات قراردادی یکدیگر بگذرند (البته قراردادهای نیز وجود دارند که قابل اقاله نیستند که بعداً شرح خواهیم داد). پس در اقاله، نه صرفاً اراده یکی از طرفین سبب انحلال قرارداد می‌شود (وجه تمایز اقاله با فسخ) و نه قرارداد به صورت قهری و بدون دخالت اراده طرفین منحل می‌شود (وجه تمایز اقاله با انفساخ)، بلکه برای ادا، با اراده هر دو طرف آن منحل شده و از بین می‌رود؛ در اصطلاح گفته می‌شود که اقاله با «تفاسخ»، «انحلال به تراضی» است؛ یعنی سبب انحلال قرارداد در اقاله، تراضی طرفین است.

^۱. برای مطالعه تفصیلی درخصوص انفساخ و قواعد و جزئیات آن، به کتاب «اعلام انفساخ قرارداد» که از همین مجموعه منتشر شده است مراجعه نمایید.

^۲. برای مطالعه تفصیلی درخصوص فسخ و خيارات فسخ و...، به کتاب «اعلام فسخ قرارداد» که از همین مجموعه منتشر شده است مراجعه نمایید.

ما مطالب این کتاب را در سه فصل شرح خواهیم داد. در فصل اول به بیان و تشریح موضوع پرداخته و قواعد و مقررات مربوط به اقاله را شرح می‌دهیم. در فصل دوم وارد بحث آیین دادرسی، یعنی شیوه رسیدگی به این موضوع می‌شویم و نمونه دادخواست تأیید (یا اعلام) اقاله قرارداد، دادگاه صالح به رسیدگی به موضوع اقاله قرارداد و نیز نحوه رسیدگی دادگاه به این مسئله را شرح خواهیم داد. در فصل سوم نیز به جهت آشنایی مخاطبان با رویه عملی دادگاه‌ها و پروسه عملی که در رسیدگی دادگاه به این دعوا طی می‌شود، چند نمونه از آرای دادگاه‌ها را قید خواهیم کرد و نیز مهم‌ترین ابهامات و چالش‌هایی که در خصوص موضوع مطروحه وجود دارد و در خصوص آن‌ها نظریه مشورتی از اداره موفق نحوه قضایه صادر شده را ذکر خواهیم کرد.